

UYARI ve SÖZLEŞME FESİHLERİ

Mustafa DEMİR
(TEB)

1995-1996 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı eki Protokol'de yer alan 'II. Uygulanacak Esaslar' (bir başka deyişle 'eczacıların uyması gereken kurallar') başlıklı bölümde ve 'III. Sözleşmenin Feshini Gerektiren Hususlar' başlıklı bölümde yer alan hükümlere-bilerek veya bilmeyerek- uymayan eczacılara yapılan uyarılar ve fesh edilen sözleşmelerin sadece 1996 yılı içerisindeki sayısı hiç de küçümsenemeyecek boyutlara ulaşmıştır. Uyarı ve sözleşme fesihlerinin fazlalığı, toplumun sağlığıyla çok yakından ilgili olan serbest eczanelerde yürütülen eczacılık mesleğinin durumu hakkında pek iyimser olmayan bir tablo çizmektedir.

01.03.1996 tarihinden 02.01.1997 tarihine kadar geçen süre içerisinde Birliğimize değişik kurumlardan gelen yazılar doğrultusunda ve yaptığımız incelemeler sonucunda eczacılara Bütçe Uygulama Talimatı eki Protokolün 'III. Sözleşmenin Feshini Gerektiren Hususlar' ve 'V. İhtilaf' başlıklı bölümleri gereğince 160'ı III./1-c (Farmasötik eşdeğer olmayan ilaç verilmesi), 92'si III./1-e (Miadı dolmuş ilaç verilmesi), 53'ü III./1-d (Fazla fiyat yazılması), 3'ü III./1-f (Kurumla ilişkisi olmayan hastaların reçetelerinin kuruma fatura edilmesi) ve 6'sı V. İhtilaf bölümünün 2'nci maddesi (Protokol hükümlerine aykırı uygulama) olmak üzere toplam 314 uyarı yapılmıştır.

Uyarılar en çok Protokolün şu maddelerine göre yapılmıştır:

Farmasötik eşdeğer olmayan ilaç verilmesi :

1996 yılı içerisinde en çok uyarı Protokolün "III/1-c" maddesine göre yapılmıştır. Protokolde farmasötik eşdeğer ilaç verilmesiyle ilgili olarak "II-Uygulanacak Esaslar" başlıklı bölümün 16'ncı maddesinde "Doktor tarafından reçeteye yazılmış olan ilacın yerine, farmasötik eşdeğerinin verilebilmesi için, verilecek ilaç bedelinin reçetede yazılı ilaç bedelinden fazla olmaması ve eczacı tarafından reçete üzerine "..... ilacı yerine ilacını veriyorum, farmasötik eşdeğeri olduğunu onaylıyorum." ibaresi yazılarak kaşelenip imzalanması şarttır. Bu şekilde ibare konulmayan, kaşe ve imzası bulunmayan reçeteler eksiklikleri giderilmek üzere eczacıya iade edilir. Eksiklikleri tamamlanan reçete bedelleri kurumca ilgili eczaneye ödenir." şeklinde bir açıklama bulunmaktadır.

Eczacıların farmasötik eşdeğer ilaç verirken gözönünde bulundurmaları amacıyla "**Farmasötik Eşdeğer**" tanımını hatırlatmakta fayda olduğunu düşünüyorum.

Farmasötik Eşdeğer:

Aynı veya karşılaştırılabilir standartlara uyan, aynı etken maddeyi veya maddeleri aynı miktarlarda içeren, aynı yolla uygulanan, aynı farmasötik dozaj şeklindeki ilaçlar farmasötik eşdeğerdir.

Farmasötik Eşdeğer ilaçlar, miktar, kalite, sağlık ve kimyasal yapı özellikleri bakımından aynı veya benzer standartlara uymak zorunda olmalarına karşın, renk, tad, şekil, ambalaj, içerdikleri preservatifler ve miad açısından farklı olabilirler.

Reçeteye yazılan ilaç yerine farmasötik eşdeğer olmayan ilaç verilmesi durumunda Protokolün "III. Sözleşmenin Feshini Gerektiren Hususlar" bölümünün 1-c maddesine göre sözleşme bir yıl fesh edilmektedir.

Miadı dolmuş ilaç verilmesi:

Eczacıların sıklıkla uyarı aldıkları bir konu da "**miadı dolmuş ilaç**" verilmesidir. Protokolde bu konuyla ilgili olarak "III. Sözleşmenin Feshini Gerektiren Hususlar" bölümünün 1-e maddesinde "Bozuk, zamanı geçmiş, mağşuş veya gayri saf ilaç verilmesi (zamanı geçmiş ilaç verilmesi halinde aynı yıl içinde tekerrür şartı aranır. Bu durumda kurum ilgili eczacının uyarılması için reçete fotokopisini de ekleyerek Türk Eczacıları Birliği'ne durumu bildirir. Türk Eczacıları Birliği de eczacıyı yazılı olarak uyarır ve kurumu bilgilendirir." ibaresi yer almaktadır. Aynı yıl içinde iki kez miadı dolmuş ilaç verilmesi durumunda sözleşme üç yıl feshedilmektedir.

Bu maddede açıkça belirtildiği halde, bazı eczacıların (veya eczacı olmayanların) eczanede bulunan ilaç stoklarını düzenli kontrol etmemeleri, bazı ilaç firmaları tarafından yürütülen kampanyalar sonucu çok fazla ilaç almaları ve bu ilaçların miadları süresince satılamaması nedeniyle hastalara miadı dolmuş ilaç verilebilmektedir. Bu ilaçlar kullanıldıkları durumlarda yeterli etkinlik gösteremedikleri için hastalıkların tedavisinde etkili olamamaktadır. Bu durum hastalığın süresini uzattığı gibi yeniden ilaç kullanımını gerektirdiğinden tedavi maliyetini arttırmaktadır.

Fazla fiyat yazılması:

Dikkat edilmesi gereken diğer bir konu ise Sağlık Bakanlığı'nca belirlenen fiyatlara nazaran fazla fiyat yazılmasıdır. Protokolün "II. Uygulanacak Esaslar" bölümünün 15. Maddesinde bu konuyla ilgili olarak "**Fiyatı değişen ilaçların uygulanmasında reçete tarihi esas alınır.** Faturalanan ilaç bedelinin reçete

tarihindeki Sağlık Bakanlığı'nca belirlenen perakende satış fiyatından fazla olması halinde reçete tarihindeki fiyatlar esas alınarak eczaneye ödeme yapılır ve eczacı yazılı olarak uyarılır. Bu fiilin tekrarı halinde ise sözleşmenin feshini gerektiren hususlar başlıklı bölümün III./1-d bölümüne göre işlem yapılır." şeklinde bir açıklama bulunmaktadır.

Bazı eczacılar tarafından reçete muhteviyatı ilaçlar eczanede bulunmasa dahi reçetenin daha sonraki bir tarihte karşılanmak üzere alınması ve ileriki bir tarihte ilaçların temin edilerek reçetenin karşılanmasına kadar geçen süre içerisinde ilaç fiyatlarında değişiklik meydana gelmesi sonucu sorunlar yaşanmaktadır. Kurumlar ödemelerde reçete tarihlerini esas aldıklarından, reçete tarihinden sonra fiyatı değişmiş olan ilaçların eczacı tarafından fatura edilmesi sorun yaratmaktadır. Bu durumda eczacılara 'Sağlık Bakanlığı'nca belirlenen fiyatlara nazaran fazla fiyat yazmaları' nedeniyle Protokolün III./1-d maddesine göre uyarı yapılmakta ve tekrarı halinde ise sözleşmeleri ilgili kurumlarca fesh edilmektedir.

Böyle bir işleme maruz kalmamak için eczacıların eczanelerinde daha sonra karşılamak üzere reçete alkoymamaları ve daha sonraki bir tarihte temin ettikleri ilaçları verirken de yeniden yazılmış yeni tarihli reçete istemeleri gerekmektedir.

1996 yılı içerisinde eczacıların karşılaştıkları sorunlardan bir tanesi de dikkatsizlik sonucu kurumla ilişkisi olmayan hastalara ait reçetelerin kurumlara fatura edilmesidir. Protokolün "1. Kapsam" bölümünün 3'üncü maddesinde "5434 sayılı T.C.Emekli Sandığı Kanununun geçici 139'uncu maddesi uyarınca emekli, adi malüllük veya vazife malüllüğü aylığı bağlanmış olanlarla bunların bakmakla yükümlü buldukları aile fertleriyle, dul ve yetim aylığı alanlar" şeklinde açıklanmasına rağmen bazı meslektaşlarımız tarafından bu kapsam dışında kalan 2022 sayılı yasaya göre muhtaçlık aylığı alanların reçeteleri karşılanmaktadır.

Emekli Sandığı tarafından 5434 sayılı yasanın 139'uncu maddesinde yer alan nitelikleri taşıyan kimselere fotoğraf ve Sandık özel mührünü taşıyan sağlık karnesi düzenlenmektedir. Özel kanunlar uyarınca Emekli Sandığı'ndan aylık alan ancak sağlık yardımını Emekli Sandığı'ndan almayan 2022 sayılı yasaya göre muhtaçlık aylığı alanlar, Kore ve Kıbrıs Gazileri ile Milletvekillerine Emekli Sandığı sağlık karnesi verilmemektedir. Bu nedenle Emekli Sandığı ile anlaşması bulunan eczacıların reçeteleri karşılarken Emekli Sandığı sağlık karnesi olup olmadığına mutlaka bakmaları ve reçetenin sağlık karnesinde kayıtlı olmasına dikkat etmeleri gerekmektedir. Aksi takdirde Protokolün III./1-f maddesine göre sözleşmeler 4 yıl süre ile feshedilmekte ve büyük sorunlar yaşanmaktadır.

Sözleşme Fesihleri:

01.01.1996 tarihinden 31.12.1996 tarihine kadar geçen süre içerisinde Kurumlarca alınan 99 sözleşme feshi kararı Bölge Eczacı Odalarına bildirilmiştir.

Yapılan sözleşme fesihlerinin Protokol hükümlerine göre dağılımı şöyledir:

Fesih Nedeni

III./1-a maddesi (katılım payı alınmaması)	19
III./1-b maddesi (anlaşması olmayan eczanelere ait reçetelerin kurumlara fatura edilmesi)	5
III./1-c maddesi (farmasötik eşdeğer olmayan ilaç verilmesi)	6
III./1-d maddesi (fazla fiyat yazılması)	5
III./1-f maddesi (kurumla ilişkisi olmayan hastalara ait reçetelerin kurumlara fatura edilmesi)	24
III./1-g maddesi (doktor numunesi olan ilaçların fiyat küpürlerinin kullanılması)	2
III./1-h maddesi (fiyat küpürünün soyularak veya pencere şeklinde kesilerek kullanılması)	2
III./1-ı maddesi (reçeteler üzerinde tahrifat yapılması)	14
III./1-j maddesi (daha önce başka kurumlar da kullanılan ilaç fiyat küpürlerinin kullanılması)	4
III./1-k maddesi (sahte reçete ve ilaç fiyat küpürlerinin tanzimi ve kullanılması)	7
III/2. madde (bir yıl içinde iki ayrı kurum tarafından sözleşme feshi)	9
V-İhtilaf/2. madde (protokol hükümlerine aykırı uygulama)	2

olmak üzere toplam 99 sözleşme feshi kararı alınmasına rağmen bu kararların 22'si daha sonra ilgili kurumlarca geri alınmıştır. Katılım payı alınmaması nedeniyle sözleşme feshi TEB Merkez Heyeti'nin talebi doğrultusunda yapılmıştır.

Unutulmamalıdır ki yukarıda belirtilen rakamlar sadece buz dağının su üstünde kalan kısmını göstermektedir. Eczacıların Eczacılık eğitimi süresince aldıkları Eczacılık Meslek ve Deontoloji bilgilerini yeterince pratiğe geçirememeleri (yada pratiğe geçirmek için çaba sarfetmemeleri), birçok eczacının eczanesini kalfalara terk etmesi ve eczacılık mesleğiyle herhangi bir şekilde ilgisi olmayan insanların halk sağlığı gibi bir kaygıları olmadan, salt ticari amaçla, yine kendi meslektaşlarımızın diplomalarını kullanarak muvazaalı eczaneler açmaları ve bu eczanelerde eczacılık eğitimi almamış kişilerin hastalara ilaç vermesi sonucu gerek halk sağlığı ve gerekse ülke ekonomisi olumsuz etkilenmektedir.

1997 yılında bu tür sorunların tekrar yaşanmaması için Bütçe Uygulama Talimatı ve Eki Protokolün eczacılar tarafından dikkatle okunması ve pratiğe geçirilmesi şarttır. Halk sağlığı açısından çok önemli bir konuma sahip olan eczacılık mesleğinin daha fazla bozulmasına, eczacıların toplum sağlığı için hizmet veren birer danışman olmaktan çıkıp tüccar kimliğine bürünmelerine ve raf eczacılığı'na son vermek için ticari kaygıları bir kenara itip ticari rekabet anlayışından sıyrılmaları, İyi Eczacılık Uygulamaları (GPP) ilkeleri doğrultusunda bir rekabet geliştirerek, para odaklı değil, iyi insanlık uygulamaları odaklı sağlık hizmeti kalitesini yükseltmeleri ve birer sağlık elemanı, gerçek anlamda birer Eczacı olarak kimliklerini ortaya koymaları zorunludur.

**Sağlıklı İnsan,
Sağlıklı Toplum ve
Sağlıklı Dünya için...**